

Michiel De Muynck, *Consumentenkrediet – De Wet van 13 juni 2010 gewikt en gewogen* (Cahiers Antwerpen Brussel Gent; CABG), Brussel: Larcier 2011, 79 p.

De CABG-serie levert informatieve deeltjes waarin op bondige wijze recente Belgische rechtsontwikkelingen op een rij worden gezet. In dit deeltje behandelt De Muynck de Wet Consumentenkrediet 2010, de wet ter implementatie van de Europese Richtlijn Consumentenkrediet (2008/48/EG). Op geordende wijze komen toepassingsgebied, totstandkoming, informatieverplichtingen, uitvoering en beëindiging van de kredietovereenkomst aan de orde. Het boekje biedt aldus een goede eerste ingang voor diegenen die meer willen weten over Belgisch consumentenkredietrecht.

Hilde Geens, *De onrechtmatige bedingenleer uit de vastgoedsector: in de greep van de nieuwe wet Marktpraktijken?* (Cahiers Antwerpen Brussel Gent; CABG), Brussel: Larcier 2010, 105 p.

Dit boekje verscheen eerder in de CABG-serie. Het betreft de verhouding tussen de bijzondere regels die in België bestaan voor wat betreft algemene voorwaarden in overeenkomsten tussen vastgoedmakelaars en consumenten (in het KB Makelaarscontracten) enerzijds en de algemene regels in de Wet Marktpraktijken 2010 (de opvolger van de WHPC) anderzijds. Het betreft dus de verhouding tussen een *lex specialis* en een *lex generalis*. Na een korte introductie op het KB volgt behandeling van de inhoud van het bijzondere regime voor vastgoedovereenkomsten en van het nieuwe raamwerk van de Wet Marktpraktijken. Besloten wordt met een behandeling van de mogelijke sancties in het algemeen (nietigheid) en in het bijzonder in het KB Makelaarscontracten en de verhouding tot de Europese origine van de sanctie van ‘non-binding on the consumer’ (art. 6 Richtlijn 93/13/EEG).

Martin Schmidt-Kessel & Silvan Schubmehl (red.), *Lauterkeitsrecht in Europa – Eine Sammlung von Länderberichten zum Recht gegen unlauteren Wettbewerb*, München: Sellier 2011, 774 p.

Dit is een dik boek met landenrapporten over oneerlijke handelspraktijken. Wat de aanleiding van het boek is (is dit onderzoek uitgevoerd in opdracht van de Europese Commissie?), werd mij niet duidelijk. Het boek geeft uitgebreide beschrijving van de juridische situatie in verschillende landen. Het behandelt zowel b2c- als b2b-praktijken (vergelijkende reclame, oneerlijke praktijken zoals zwartmaken). Ik weet niet hoe de landenselectie tot stand is gekomen, maar die lijkt niet heel consequent. Natuurlijk zijn Duits, Engels en Frans recht vertegenwoordigd, maar Nederlands recht niet. Ook Denemarken, Zweden, Noorwegen en Finland ontbreken – terwijl dat voor vergelijkend consumentenrecht toch vaak wel relevante landen zijn. Naast landenrapporten is er een hoofdstuk over IPR en een hoofdstuk over het Europese acquis. Als bron van informatie is dit zeker een relevant boek voor rechtsvergelijkers. Als bron van reflectie is het minder geslaagd. Er is geen hoofdstuk opgenomen met conclusies of bespiegelingen zodat het boek niet verder komt dan een verzameling van losse delen.

M.J. Pflüger, *Der Internationale Schutz gegen unlauteren Wettbewerb*, Köln: Carl Heymanns Verlag 2010, 633 p.

Dit kloeke Duitse doctoraat inventariseert de verschillende internationale regimes ter bestrijding van oneerlijke handelspraktijken. Duitsers spreken hier van ‘unlauteren Wettbewerb’ om twee met elkaar verband houdende fenomenen te beschrijven: zowel de b2b-praktijken van oneerlijke concurrentie, vervalsing en schending van IE-recht als de b2c-praktijken. Zij refereren aan hun Gesetz gegen den unlauteren Wettbewerb (UWG) als het ‘duale Lauterkeitssystem’, omdat het beide vormen van oneerlijke praktijken in samenhang behandelt. Dat brengt met zich – en dat gebeurt in dit boek ook uitgebreid – dat steeds weer de vraag naar beschermingsbereik en -functie van de verschillende bepalingen van de UWG aan de orde wordt gesteld. Ook bij verschillende verdragen ter voorkoming van oneerlijke concurrentie ziet men die dubbel-functie terug. De auteur brengt dat alles (vooral) in kaart.

B. Ponet (red.), *Commissie Onrechtmatige Bedingen – voorstelling, werkzaamheden en wetgeving*, Gent: Larcier 2010, 212 p.

Dit boek geeft een korte inleiding op de Belgische ‘Commissie voor Onrechtmatige Bedingen’, een adviescommissie die is samengesteld uit vertegenwoordigers van consumenten en ondernemers en deskundigen (die evenwel geen stemrecht hebben). De commissie brengt op verzoek van de verantwoordelijke minister dan wel ambtshalve advies uit over het al dan niet onereuze karakter van bepaalde bedingen in algemene voorwaarden. Indien de Koning gebruikmaakt van zijn bevoegdheid om

nadere voorwaarden te stellen aan contractvoorwaarden in consumentencontracten, dient eerst de commissie om advies te worden gevraagd. Dat is tot op heden ‘slechts’ driemaal gebeurd (p. 24). De commissie heeft tussen 1997 en 2008 een twaalfstal adviezen en aanbevelingen gedaan – variërend van dienstverlening door advocaten tot abonnementen voor mobiele telefonie – en die zijn ook in dit boek opgenomen. Het boek is voor diegenen die zich bezighouden met rechtsvergelijking met België een welkome publicatie.

Andreas Börger, *Sanktionen für die Verletzung vorvertraglicher Informationspflichten – Eine Untersuchung gemeinschaftlicher Vorgaben und deren Umsetzung in Deutschland, Frankreich und Großbritannien*, München: Sellier 2010, 231 p.

Deze Duitse ‘Dissertation’ gaat over de verschillende precontractuele informatieplichten in het Europese consumentenrecht (zoals de plicht om informatie over identiteit van de ondernemer te geven, of over het bestaan van een herroepingsrecht). Na een algemene inleiding en een hoofdstuk over doel en richting van het Europese consumentenbeleid, volgt een uiteenzetting van de verschillende plichten in de colportagerichtlijn, de richtlijn koop op afstand, alsmede de pakketreis- en timeshare-richtlijnen. Vervolgens is er aandacht voor de Europees-rechtelijke normering van sanctionering bij niet-naleving van informatieplichten en een overzicht van mogelijke sanctiesystemen (individueel, collectief, strafrechtelijk, bestuursrechtelijk). Daarna volgt een rechtsvergelijkende analyse van Duits, Frans en Engels recht. Dat is een interessant deel omdat het laat zien dat deze drie landen in verschillende mate nadruk leggen op bestuursrechtelijke, strafrechtelijke en civielrechtelijke sanctionering van niet-naleving. Neem bijvoorbeeld de plicht van ondernemers om bij verkoop aan consumenten bij de prijsaanduiding de btw in de prijs te verdisconteren.¹ Als dat niet gebeurt, hoe wordt deze plicht dan gehandhaafd? Als ik het goed begrijp (p. 145 e.v.), lopen de boetes uiteen (in Duitsland maximaal € 25 000, in Frankrijk € 1500; in Engeland is wel sprake van een strafrechtelijk vergrijp maar de straf noemt de auteur niet). De civielrechtelijke sanctionering verschilt ook, als ik het goed begrijp: in Duitsland kan de consument de verkoper houden aan de prijs en is geen btw bovenop de geadverteerde prijs verschuldigd, terwijl de Franse benadering die van nietigheid lijkt te zijn (daar heeft de consument natuurlijk weinig aan). Dit voorbeeld toont dat het vergelijken van verschillen in handhaving bijzonder relevant is, bijvoorbeeld bij de bestudering van effectiviteit van de implementatie van Europees consumentenrecht. Het laatste hoofdstuk biedt een korte conclusie, maar gaat helaas niet in op de verschillen in handhaving in de drie landen.

1. Zie art. 2 van de Richtlijn 98/6/EG betreffende de bescherming van de consument inzake de prijsaanduiding van aan de consument aangeboden producten.

C.J. de Jong, *De verzekeringstussenpersoon en de gevolmachtigd agent* (diss. Heerlen) (ACIS-serie deel 7), Zutphen: Uitgeverij Paris 2011, 214 p.

Deze dissertatie analyseert de civielrechtelijke en bestuursrechtelijke regels die op 'echte' en 'onechte' tussenpersonen (gevolmachtigde agenten dus) in de verzekeringsbranche van toepassing zijn. Hoewel het niet beperkt is tot consumentenverzekeringsrecht, zijn veel van de recente ontwikkelingen in privaatrecht en publiekrecht juist gericht op herijking van de verhouding tussen consument enerzijds en tussenpersoon en verzekeraar anderzijds. Die komen dan ook uitgebreid aan de orde. Hoofdstuk 1 behandelt van alles en nog wat – een overzicht dus. Daarna volgt een voornamelijk civielrechtelijke analyse van wat de tussenpersoon is, doet en moet doen (hoofdstuk 2). Dan volgt een beschouwing over het portefeuillerecht (hoofdstuk 3). Vervolgens is er aandacht voor recente ontwikkelingen rondom het verbod op bonusprovisies, het gedeeltelijke provisieverbod, het inducementverbod en algemener de verschuiving naar *Customer Agreed Remuneration* (hoofdstuk 4). De Jong ondersteunt (p. 123) in grote lijnen het provisieverbod, althans een passender vorm van beloning bij complexe producten (met name vermogensopbouwproducten). In hoofdstuk 5 volgt een overzicht van de publiekrechtelijke zorgplichten die op tussenpersonen rusten, met uitgebreide aandacht voor de handhaving van die zorgplichten. De hoofdstukken 6 en 7 betreffen de gevolmachtigd agent en zijn rechtsverhouding tot verzekeraar en verzekeringnemer.

De dissertatie bestaat uit een bundeling van losse publicaties. Persoonlijk ben ik voorstander van deze wijze van promoveren, maar het nadeel is wel dat de aldus geschreven stukken niet altijd goed op elkaar aansluiten. Zo worden in hoofdstuk 1 allerlei zaken behandeld die ook elders weer aan de orde komen. Storend vond ik dat overigens niet – de indeling van het boek is helder genoeg om snel de juiste paragrafen te vinden. Vermoedelijk is het boek overigens binnen *no time* verouderd vanwege de snelle consumentenrechtelijke ontwikkelingen in dit gebied – hopelijk is de auteur over een paar jaar bereid een nieuwe druk te verzorgen!

M.L. Hendrikse & J.G.J. Rinkes (red.), *De aansprakelijkheidsverzekering* (ACIS-serie deel 8), Zutphen: Uitgeverij Paris 2011, 74 p.

Dit boekje bundelt een viertal bijdragen aan een ACIS-symposium. Voor consumentenverzekeringsrecht zijn met name de volgende drie bijdragen van belang. Allereerst is er de bijdrage van Rinkes die uiteenlopende kwesties behandelt. Hij inventariseert de strekking van de aansprakelijkheidsverzekering en een aantal knelpunten. Tegelijk citeert hij veel uiteenlopende arresten van de Hoge Raad en conclusies van het OM, staat hij stil bij het voorzorgbeginsel, somt hij de prudentiële regels op omtrent risicobeheersing en spreekt hij zijn zorg uit over 'robuustheid van het systeem van aansprakelijkheidsverzekering in Nederland'. Hendrikse schrijft, met gebruikmaking van eerdere publicaties, over de gangbare uitslui-

ting voor opzettelijk veroorzaakte schade, en hoe deze clausule uitgelegd moet worden. De meest interessante bijdrage is die van Leerink. Hij schrijft over schaderegelingsclausules, een onderwerp van groot praktisch belang. De verzekeraar wil het voortouw nemen bij de afwikkeling, maar wat als een geschil ontstaat over de vraag of verweer moet worden gevoerd of niet? Of als er onenigheid ontstaat over de keuze voor een advocaat? Het lijkt erop dat deze problematiek in ons land nog maar weinig ontwikkeld is, terwijl het – ook voor consumenten – een belangrijk element van de aansprakelijkheidsverzekering is. Leerink zet de juridische dilemma's op een rij.

Per saldo vind ik dit boekje niet sterk: het maakt een versnipperde indruk. Dat viel me bij een eerder deel uit de serie ook op. De ACIS-reeks is in bewonderenswaardige snelreinvaart gegroeid, maar die groei is niet altijd gepaard gegaan met aandacht voor een sterke thematiek, coherentie en kwaliteit van de bundels in de serie.² Dit bundeltje is daar helaas ook een voorbeeld van.

Kees Kooman, *De Woekerpolisaffaire – hoe miljoenen Nederlanders in de val zijn gelokt en hoe ze de schade kunnen beperken*, Amsterdam: Nieuw Amsterdam 2010, 256 p.

Kooman is journalist, hij schrijft bijv. veel over sport en sporters. Maar hij is ook ervaringsdeskundige als het gaat om woekerpolissen (*wie niet*, zou ik bijna zeggen). Het boek van Kooman over de beleggingspolissenproblematiek is geen wetenschappelijk vertoog maar is het wel waard om hier te signaleren. Het boek geeft namelijk een analyse van 'hoe miljoenen Nederlanders in de val zijn gelokt', hoe het zo gelopen is en wat de rollen zijn van verschillende betrokkenen, zoals verzekeraars, deskundigen, critici, politici, journalisten en nog zo wat personen (bijv. Wabeke, De Ruiters, Oosenbrug en Boot). Ook is er aandacht voor 'oplossingen' zoals de Wabeke-norm en de woekerpolis-calculator. Achteraf vraag je je af hoe het kan dat Arnoud Boot destijds als roepende in de woestijn waarschuwde voor deze producten en dat niemand het tij heeft gekeerd. Het zal er wel mee te maken hebben dat Boot bij de destijds gunstige beursontwikkeling voor zwartkijker werd versleten.

Lezing van dit boek is enerzijds aan te raden omdat er nog maar weinig journalistieke overzichten van de beleggingspolissenproblematiek zijn. Aan de andere kant is het boek minder plezierig om te lezen. De schrijfstijl is onrustig – veel citaten waarvan niet altijd duidelijk is van wie ze afkomstig zijn, veel polemische tussenzinnen die op enig moment gaan tegenstaan – en van een aantal uitspraken en stellingen zou je als lezer graag onderbouwing willen zien. De adviezen aan het eind van het boek zijn nogal rechttoe rechtaan (bijvoorbeeld het advies om kleine polissen die nog maar net lopen, altijd af te kopen – ik betwijfel of dat altijd de beste keuze is) en ik zou ze niet zonder meer ter harte nemen. Hopelijk volgen er daarom nog meer analyses van andere auteurs over dit belangwekkende onderwerp, en als het even kan een juridische dissertatie. Het onderwerp verdient het.

Prof. mr. W.H. van Boom

2. Zie mijn eerdere aankondiging van M.L. Hendrikse & J.G.J. Rinkes (red.), *Consument en verzekering* (ACIS-serie deel 2), Zutphen: Uitgeverij Paris 2010, 136 p., in *TvC* 2011-1, p. 45.